

Заупокойна св. Литургия и панихида за Българския екзарх Йосиф

В столичната митрополитска катедрала “Св. Неделя” днес бяха отслужени Заупокойна св. Литургия и панихида за Българския екзарх Йосиф I. Тази година се навършват 180 г. от рождението и 105 г. от кончината на приснопамятния Български екзарх.

Заупокойната св. Литургия бе възглавена от Белоградчишкия епископ Поликарп, викарий на Софийския митрополит. С него съслужиха архим. Василий, протосингел на Софийска св. митрополия, архим. Атанасий, протосингел на Западно- и Средноевропейска св. митрополия, архим. Евтимий, ставр. ик. Ангел Ангелов, храмовото духовенство, столични свещеници и протодякон Иван Петков, както и йеродяконите Вартоломей и Поликарп. На св. богослужба молитвено участие взеха и Негово Светейшество Българският патриарх Неофит, Врачанският митрополит Григорий и Мелнишкият епископ Герасим, гл. секретар на Св. Синод.

В своето слово след св. Литургия епископ Поликарп говори за живота и делата на незабравимия предстоятел на родната ни Църква.

След Заупокойната Литургия бе отслужена и панихида в памет на екзарх Йосиф, която бе възглавена от Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит в съслужение с Врачанския митр. Григорий, Мелнишкия еп. Герасим – гл. секретар на Св. Синод, Белоградчишкия епископ Поликарп и духовници.

След панихидата Негово Светейшество се обърна с кратко слово, в което каза, че подвигът и делата на екзарх Йосиф не могат да бъдат забравени, за това и трябва да благодарим на Бога, че на родната ни църква бе даден такъв предстоятел.

~~~

Кратко житиеописание на Екзарх Йосиф

Лазар (Лальо) Йовчев е роден на 5 май 1840 г. в будното подбалканско градче Калофер. Любознателен и трудолюбив ученик, а след това и помощник на даскал Ботьо Петков в Калофер. С помощта на живеещи в Цариград калоферци се учи във Великата народна школа на Фенер в Цариград, след това във Френския Колеж. Пак с подкрепата на Калоферската община, вече 24-годишен постъпва през 1864 г. в Литературния факултет на Сорбоната в Париж, а три години по-късно се прехвърля в Юридическия факултет, който завършва с научните степени “бакалавър” и “лисансие”.

Прекарал шест години във френската столица, Лазар Йовчев се завръща в Цариград и отначало работи в Централния търговски съд. Занимава се с публицистика и преводаческа дейност. Поканен за секретар на Смесения екзархийски съвет. Без да има духовно образование, новоположеният монах Йосиф за по-малко от три месеца в края на 1872 г. е вече протосингел на Екзархията с архимандритско достойнство.

През следващите 3-4 години архимандрит Йосиф участва в организирането на църквата, пътува из българските земи, среща се с представители на великите сили, не само благодарение на перфектния си френски език, но и на способността си да води преговори и да убеждава. В началото на 1876 г. Йосиф е ръкоположен за Ловчански митрополит, след като преди това е управлявал една година Видинската епархия. Светското образование, юридическата подготовка, широката европейска култура и демонстрираните

качества на разумно и дипломатическо поведение правят кандидатурата му общоприемлива за български екзарх сред влиятелните кръгове в Цариград при избухването на Руско-турската война през 1877 година. На 24 април 1877 г. младият ловчански митрополит Йосиф I е избран и провъзгласен за екзарх от импровизираният "Избирателен събор" в Екзархийския дом в Ортакьой.

Екзарх Йосиф I определя своята мисия като дълг да обедини цялото българско население. Идеалът на българския духовен водач и неговата "велика длъжност" да бъде духовен стълб на българщината и "да обедини всички български епархии в обятията на Екзархията" са реализирани в значителни мащаби. До Балканската война (1912) в екзархийския диоцез са включени седем епархии, възглавявани от митрополити, и още осем епархии в Македония и една в Одринско, управлявани от екзархийски заместници.

Заставайки начело на българската църква, Екзарх Йосиф е принуден като духовен водач на българите да бъде посредник между държавната власт и християнското население в рамките на политическите и националните съперничества в многонационалната империя. На 37-годишния екзарх тогава е съдено да води България, възкръснала за свободен живот. В условията на действащия Берлински договор той е повече дипломат и политик, отколкото православен архиерей. Неуморно се бори да поддържа българския дух на политически разпокъсания екзархийски диоцез, да брани църковно-националните интереси и права на българите от Македония, Беломорска и Одринска Тракия, останали под чужда власт.

Открива българска духовна семинария в Цариград, грижи се за изграждането на църкви, обучението на свещеници, откриването на училища, набавянето на учебни пособия, учители, изпращането на даровити младежи на учение в чужбина. Благодарение на неговата неуморна дейност през учебната 1912-13 година в Екзархията има вече 1373 училища, 13 гимназии, 87 прогимназии със 78854 ученици и 2266 учители. През 1902 г. Екзарх Йосиф е избран за почетен член на Българското книжовно дружество, преименувано през 1911 год. в Българска академия на науките.

Екзархът ликува от победния марш на Българското войнство по време на Балканската война и много тежко изживява решенията на Букурещкия мирен договор след Междусъюзническата война. Екзархийското дело, градено с толкова труд и любов е смазано и опустошено. На 27 ноември 1913 г. Екзарх Йосиф I, заедно с всички прокудени български владици от Македония и Одринско, е принуден да напусне Цариград и се прибира в София съкрушен душевно и физически. Въпреки влошеното со здравословно състояние и

напреднала възраст остава до сетния си час начело на българската църква. Цели 38 години екзархът е църковно народен водач и вдъхновител на училищно-просветното дело.

Екзарх Йосиф умира в 1915 година. Погребан е до църквата “Света Неделя” в София.

Текст и снимки: Ангел Карадаков

— bg-patriarshia.bg